Vissza Jézushoz
1.
„Nem az egészségeseknek van szükségük orvosra, hanem a betegeknek ...” Mk 2,17

Kevés olyan szakma, foglalkozás, hivatás van, amely annyira a világ közvélemény érdeklődésének középpontjában állna ma, mint a gyógyító orvosé. Szinte emberfeletti az, amit ők nap mint nap a járványban fertőzöttek és haldoklók között végeznek. S egyáltalán nem túlzás, ha a betegségtől félő egészségesek és a betegségből kigyógyultak a legváltozatosabb formában köszönik meg nekik áldozatos munkájukat és gondolnak a gyógyítás folyamán elhunyt szakmabeliekre. Mert a magas-fokú orvosi kutatás és gyakorlat, a gépek és robotok térhódítása sem feledtetheti el velünk, hogy mennyire igényeljük, szükségünk van az ember-orvosra, aki komolyan veszi embertársai baját.

1.

Jézus is orvos volt. Tévednek azok, akik benne csupán a nagy és bölcs tanítót látják. Valójában ő összekapcsolta a kettőt. Egyrészt tanított olyan magas fokon, ahogy azt máig sem sikerült, mégoly mesterséges intelligenciával sem felülírni. Másrészt az Isten országát úgy hirdette meg, hogy annak áldásaiban még a legelesettebbek, a betegek, a kivetettek is közvetlenül részesülhettek, amennyiben meggyógyította és befogadta őket. Ezt már híres názáreti „programbeszédében“ be is jelentette: „Az Úr Lelke van énrajtam... hogy evangéliumot hirdessek a szegényeknek... szabadulást a foglyoknak, a vakok szemei megnyílását, szabadon bocsássam a megkínzottakat …“ (Lk 4,18-19).

Az evangelisták tanúsítják, hogy adott szavát meg is tartotta: nemcsak számos gyógyításáról tudósítanak, de Jézus alapállását is kiemelik. Mint például Máté: „...Jézus bejárta a városokat és falvakat … tanított és meggyógyított mindenféle betegséget... m e g s z á n t a őket, mert elgyötörtek és elesettek voltak“ (Mt 9,35-36). Azaz megesett rajtuk a szíve, ez volt orvosi etikájának alaptétele.

Nem valószínű azonban, hogy ez beleillett volna az akkori emberek gondolkodásvilágába. Bejelentését már Názáretben is kétkedve fogadták azok, akik őt még annak idején, mint a József fiát ismerték. Kárörvendően és elégtétellel vették tudomásul, hogy a saját hazájában nem tudott gyógyítani, csodát tenni. Gyanakodásukat sejtve mondta nekik Jézus, hogy „Bizonyára azt a közmondást mondjátok rám: Orvos gyógyítsd meg magadat“ . És az is jellemző, hogy amikor azt mondta, hogy az általa idézett prófétai igét ő most váltja be, akkor a názáretiek „megteltek haraggal, felkeltek, kiüzték a városból és elvitték annak a hegynek a szakadékáig, amelyen városuk épült, hogy l e t a s z í t s á k...“ (Lk 4,28-29). Itt a káröröm kevés híján gyilkosságba torkollott a szerintük rossz orvos ellen.

Az antik világból ismertek egyes híressé lett orvosok, sőt 1Móz 50.2 szerint Józsefnek is voltak Egyiptomban orvosai. De a Krónikák könyve nem mulasztja el annak sajnálatos bejelentését, hogy az Aszá nevű zsidó király „betegségében sem az Úrhoz fordult, hanem az orvosokhoz“ (2 Krón 16,12). Pedig ismernie kellett volna Isten szavát: „Mert én, az Úr vagyok a te gyógyítód“ (2Móz 15,26). Jézus kortársai is inkább gyanakodva vagy csak feltételesen vették komolyan az orvosokat. Hiszen a betegséget és mindenfajta nyomorúságot az Isten teremtési rendje megrontása következményeként tekintették. A szükséges jóvátételt pedig Isten büntetésének. A betegnek nem volt más választása, mint könyörgés Istenhez, hogy gyógyítsa meg. Így könyörgött Jeremiás próféta is: „Gyógyíts meg, Uram, akkor meggyógyulok...“ (Jer 17,14). S ez még akkor is nélkülözhetetlen lépés volt, ha a beteg időközben esetleg még orvost is hívott magához. Tanácsot ismerünk, amely az orvosnak kijáró megbecsülést ajánlja, de azt

sem titkolja el, hogy „aki teremtője ellen vétkezik, annak kell az orvos kezébe kerülnie“ (Jéz Sir 38,15).

2.

Jézustól nem ismerünk olyan kijelentést, miszerint ő saját magát orvosnak tartotta vagy nevezte volna. De amit tett, az ennek felelt meg. Egyszer tanítványául hívta el Levit, a gyűlölt megszálló rómaiak zsebére dolgozó vámost, aki ezért hálából vendégül hívta meg otthonába. Az akkori szokás szerint az ilyen vendégségek nyitottak voltak, bárki részt vehetett rajtuk. Itt sem volt ez másképp, de egy lényeges különbséggel. Megjelentek a házigazdát – foglalkozása miatt – megvetők is. Nyilván izgatta őket, hogy, ha Jézus ezt a mihaszna embert tanítványul hívta el, akkor nem vétett-e a törvény ellen? S ha igen, akkor alkalmas támadási felületet nyújt számukra, hogy leszámoljanak vele. Esetleg még arra is spekulálhattak, hogy Jézus értékelni fogja az ő példaértékű ragaszkodásukat a törvényhez, tehát – amit előszeretettel tettek – joggal nevezhetik magukat igazaknak.

Ám pontosan ennek fitogtatása kerülhetett veszélybe, mert nem ők voltak az egyetlen jelenlevők, hanem a vendégségbe az általuk „aszociális elemeknek“ csúfoltak is benéztek. Ezek sem érdek nélkül. A vámszedők és bűnösök jelzőt az a társadalom aggatta rájuk, amely kiközösítette őket magából. A kiközösítettek pedig minden alkalmat megragadtak, ahol ettől a megbélyegzéstől szabadulhattak volna. Így jöttek el, hogy a Jézus társaságában „felértékelődjenek“. A kép világos volt mindkét fél részéről. A farizeusok gyanakodva lesték, mikor lesz vádolható Jézus tette. Ha a szerintük érvényes rendet állítja helyre, azaz szóba se áll a „bűnösökkel“, akkor azoknak ott semmi keresnivalója nincsen. Ha ezt viszont elmulasztja, akkor ő maga is lesüllyed az aszociálisok szintjére, s így Isten ellen cselekszik, azaz maga is bűnös. Ez a várakozási háttér provokálta ki Jézusból a határozott kijelentést: Nem az egészségeseknek van szükségük orvosra, hanem a betegeknek.

3.

Első olvasatra talán el se gondoljuk, hogy mennyi dinamit van ebben a közmondásszerű, közismert mondatban. Ha megállapítása megáll, akkor vele Jézus – ilyen negatív fogalmazásban is – az ő teljes küldetését foglalta össze. Amennyiben magát orvossal hasonlította össze, akkor az beteget tételez fel: orvost csak beteghez vagy sérülthöz hívnak vagy küldenek. Amennyiben pedig ez a küldetése az egész világra szól “*Úgy szerette Isten a világot…*“ akkor kijelentése ennek beteg voltára utal.

Hogy beteg világunk, azt ma alig is kell különösebben bizonygatni. A történelemből nem tudunk olyan példát, hogy egyfajta betegség, járvány vagy más katasztrófa az egész világot elárasztotta és fenyegette volna. (Talán Noé idejében lehetett utóljára ilyen?) Most ez az eset, sőt félő, hogy az űrállomásról visszatért asztronauták szabálytalan fogadtatása következtében talán már a sztratoszférába is eljutott? Egy amerikai egyetem arra specializálódott, hogy naprakész szállítsa a járvány okozta megbetegedéseket és annak áldozatai statisztikáját. De soha nem szabad elfelejtenünk, hogy földünknek még mindig vannak olyan zugai, ahol emberek élnek, csak éppen a mi egészségügyi rendszerünkről mit sem tudnak és mi róluk is alig valamit.

Ám a testi gyengeség nem az egyetlen jele a világ beteg voltának. Gondoljunk csak a földhöz való viszonyunkra, amelyről alig lehet elmondani, hogy nem beteges. Kapzsi módon pazaroljuk kincseit, írtjuk ki állat- és növényfajait, bebetonozunk értékes termőföldeket, de ugyanakkor felháborodva lázadozunk, ha a megkínzott büntet vagy visszaköveteli magának, amit elloptunk tőle. Ha mi esztelenül romboljuk növényzetét, akkor ő belgiumnyi nagyságú területeket sivatagosít el évenként.

Viszonyunkat egymáshoz se mondhatjuk egészségesnek mindaddig, amíg milliókat tartunk rabszolgaként és a föld vagyonának 85-90%-át a lakosság 1/5.-e

birtokolja. Nem kell feltétlenül – akár proletárdiktatúrák, akár zsarnoki kapitalista lehengerléssel – egyenlőséget akarni. De miért maradt hallatlan a kereszténységnek az a tanítása, amely szerint valamennyien Isten képére teremtettek vagyunk és hogy előtte nincs személyválogatás? Hát nem betegesen viszonyulunk egymáshoz – kicsiben és nagyban is – miközben fennhangon egyenlőségpártiaknak hazudjuk magunkat? Legbetegesebb viszont viszonyunk Istennel. Legalább is, ami a nyugati féltekénket illeti. Alapvetően annak létezését tagadjuk, akinek a létünket köszönhetjük. A fazekasról és az agyagról szóló groteszk prófétai jövendölés jut eszünkbe: „Jaj annak, aki perbe száll alkotójával… jaj annak, aki azt mondja apjának: miért nemzettél? – és anyjának: miért vajúdtál velem?“ (Ézs 45,9-10) Hát nem beteg ez az alkotója létezését is tagadó világ?

4.

Jézus diagnózisának azonban van még egy tétele, amit még szemügyre kell vennünk. Ő ezt mondta a Lévi féle vendégségben: Nem a z é r t j ö t t e m, hogy az igazakat hívjam, hanem, hogy a bűnösöket. Márk evangelista szerint ehhez hasonlót még két másik alkalommal is mondott. 1,38 szerint felszólította tanítványait, hogy menjenek „a szomszédos helységekbe, mert a z é r t j ö t t e m“. 10,45 ben magát az Emberfiának nevezte és így szólt : „...nem a z é r t j ö t t , hogy neki szolgáljanak...“ Azért nem kevés írásmagyarázónak az a véleménye, hogy ezekben egészen közel kerülünk vissza Jézushoz. Ezek az ő hiteles mondatai, amelyekkel magát és a küldetését megfogalmazta. Nem a magukat igazaknak tartókat, hanem az elveszetteket keresi; ezt szavában meghirdeti, s mindezt ő az emberekért végzett szolgálatának tekinti.

Hogy ezzel az ünnepi asztalnál sok sikert nem aratott, az előrelátható volt. Akik magukat igazaknak tartották, azokban csalódást keltett, mert nem hozta be az ő táborukba a szerintük „nem-igazakat“. De hát minden tábornak határa van. Jézus pedig minden határok fölött áll. Ezért szentel különös figyelmet éppen azoknak, akiket igyekeztek kizárni a táborból. Isten országa ugyanis senki előtt nincs lezárva. Ha szabad ma használatos módon kifejezni, akkor ez Jézus igehirdetésének u n i v e r z á l is távlata. Így bízta meg később a saját, kiküldött tanítványait is, hogy „széles e világra menjenek“ és hívogassanak az Isten országába, vagyis, hogy az emberek egész életüket rendeljék alá az Isten uralmának.

Szükségünk van erre a Jézusra. Hozzá kell visszatérnie a kereszténységnek, ha Isten ügyét méltóképpen akarja képviselni ebben a világban. Vállalnia kell azt a feszültséget, amelyet szavai teremtenek. Egyrészt azt hirdette, hogy ahol ketten hárman az ő nevében vannak együtt, ő is ott van közöttük. Másrészt nem engedi meg, hogy bármely tanítványa is akármilyen zárt körű, másokat eleve kizáró közösség létrehozására tegyen kísérletet. Az ő szívügye m i n d e n e m b e r üdvössége. De még így is előszeretettel éppen azokon esik meg a szíve, akik belátják, hogy betegek és hogy orvosra szorulnak.

Jézusnak ehhez a látásához kell visszatérnünk. S a visszatérők mindennapi imádsága ez lehet: Gyógyíts meg, Uram, akkor meggyógyulok. Ámen

Gémes István